

господарювання / А. А. Пилипенко // Економіка розвитку. – 2008. – № 3 (47). – С. 48–51. 6. Терещенко О. Оцінка кредитних ризиків: відповідність новацій НБУ міжнародній практиці / О. Терещенко // Вісник НБУ. – 2012. – № 5. – С. 4–8. 7. Burks R. Coping with the Economic Crisis [Electronic resource] / R. Burks // Mercycorps. – 2012. – July. – Access mode : <http://www.mercycorps.org>. 8. Положення "Про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями" від 25.01.2012 р. № 23. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>. 9. Положення "Про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків" від 06.07.2000 р. № 279 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>. 10. Labunska S. Specific Tasks of Accounting as the Subsystem of Economic Safety Management of Enterprise Innovation Activity / S. Labunska, O. Prokopishyna // Економіка розвитку. – 2012. – № 3. – С. 87–89. 11. Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/Statist/index.htm>. 12. Patrick Collinson. Cheap loans and credit are here again [Electronic resource] / Patrick Collinson // Money blog. – 2013. – September. – Access mode : <http://www.theguardian.com/money/blog/2013/sep/07/cheap-loans-credit-price-war>.

References: 1. Voloshyn I. Optymalne upravlinnia kredyтуvanniam banku [Optimal Control of Bank Lending] / I. Voloshyn // Visnyk NBU. – 2010. – No. 5. – P. 12–17. 2. Drobiazko A. Yakoiu bankivska systema Ukrainy vykhodyt is kryzy 2008 – 2009? / A. Drobiazko // Visnyk NBU. – 2012. – No. 2. – P. 4–8. 3. Melnychuk V. Tendentsii ekonomiky z pochatku kryzy [Trends in the Economy Since the Crisis] / V. Melnychuk // Uriadovyi kurier. – 2009. – No. 60. – P. 6. 4. Kuznetsov O. Henezha finansovykh kryz [The Genesis of Financial Crises] / O. Kuznetsov // Visnyk natsionalnoho banku Ukrainy. – 2010. – No. 11. – P. 30–33. 5. Pylypenko A. A. Kontsepsiia stratehichnoi intehratsii subiektiv hospodariuvannia [The Concept of Strategic Integration of Economic Entities] / A. A. Pylypenko // Ekonomika rozvytku. – 2008. – No. 3 (47). – P. 48–51. 6. Tereshchenko O. Otsinka kredytnykh ryzykiv: vidpovidnist novatsii NBU mizhnarodnii praktytsi [Credit Risk Assessment: Compliance of NBU Innovations with International Practice] / O. Tereshchenko // Visnyk NBU. – 2012. – No. 5. – P. 4–8. 7. Burks R. Coping with the Economic Crisis [Electronic resource] / R. Burks // Mercycorps. – 2012. – July. – Access mode : <http://www.mercycorps.org>. 8. Polozhennia "Pro poriadok formuvannia ta vykorystannia bankamy Ukrainy rezerviv dlia vidshkoduvannia mozhlivykh vtrat za aktyvnymy bankivskymy operatsiiamy" vid 25.01.2012 r. No. 23 [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.rada.gov.ua>. 9. Polozhennia "Pro poriadok formuvannia

ta vykorystannia rezervu dlia vidshkoduvannia mozhlivykh vtrat za kredytnymy operatsiiamy bankiv" vid 06.07.2000 r. No. 279 [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.rada.gov.ua>. 10. Labunska S. Specific Tasks of Accounting as the Subsystem of Economic Safety Management of Enterprise Innovation Activity / S. Labunska, O. Prokopishyna // Ekonomika rozvytku. – 2012. – No. 3. – P. 87–89. 11. Ofitsiinyi sait Natsionalnoho banku Ukrainy. – Access mode : <http://www.bank.gov.ua/Statist/index.htm>. 12. Patrick Collinson. Cheap loans and credit are here again [Electronic resource] / Patrick Collinson // Money blog. – 2013. – September. – Access mode : <http://www.theguardian.com/money/blog/2013/sep/07/cheap-loans-credit-price-war>.

Information about the authors

T. Yakhina – PhD in Economics, Head of the Department for Banking Products Development and Methodologies of PLC "Megabank" (30 Artem St, 61002, Kharkiv, Ukraine, e-mail: yakhina@megabank.com).

R. Tesolkin – Master of Finance and Credit Department of Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9-A Lenin Ave., 61166, Kharkiv, Ukraine, e-mail: roma-tesolkin@rambler.ru).

Інформація про авторів

Яхіна Тетяна Русланівна – канд. екон. наук, начальник управління розробки та методології банківських продуктів ВАТ "Мегабанк" (61002, Україна, м. Харків, вул. Артема, 30, e-mail: yakhina@megabank.com).

Тесолькін Роман Олександрович – магістр з фінансів і кредиту Харківського національного університету імені Семена Кузнеця (61166, Україна, м. Харків, пр. Леніна, 9-А, e-mail: roma-tesolkin@rambler.ru).

Інформація об авторах

Яхіна Татьяна Руслановна – канд. екон. наук, начальник управління розробки та методології банківських продуктів ОАО "Мегабанк" (61002, Україна, г. Харьков, ул. Артема, 30, e-mail: yakhina@megabank.com).

Теселкин Роман Александрович – магістр по фінансам і кредиту Харківського національного університету імені Семена Кузнеця (61166, Україна, г. Харьков, пр. Ленина, 9-А, e-mail: roma-tesolkin@rambler.ru).

A double-blind peer review has been held.

Стаття надійшла до ред. 15.04.2014 р.

ВИЗНАЧЕННЯ ВПЛИВУ ДОСТАТНОСТІ КАПІТАЛУ НА РІВЕНЬ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

УДК 368.029

**Успенко В. І.
Подзолкова Ю. В.**

Розкрито сутність поняття "фінансова стійкість", а також досліджено основні підходи до оцінювання фінансової стійкості страхової компанії. Розглянуто основні умови забезпечення достатнього рівня фінансової стійкості. Здійснено оцінювання

фінансової стійкості на основі тестів раннього попередження, а також оцінювання достатності капіталу згідно з вимогами чинного законодавства і вимогами Solvency II через розрахунок коефіцієнта платоспроможності (SR). Оцінено взаємозв'язок між визначеними чинниками та рівнем фінансової стійкості компанії з використанням кореляційно-регресійного аналізу, який підтвердив гіпотезу про наявність зв'язку. Зроблено висновок про те, що страховим компаніям необхідно приділяти значну увагу умовам забезпечення фінансової стійкості, а саме достатності капіталу та переходити на міжнародні стандарти його оцінювання.

Ключові слова: фінансова стійкість, платоспроможність, страхова компанія, тести раннього попередження, достатність капіталу.

ОПРЕДЕЛЕНИЕ ВЛИЯНИЯ ДОСТАТОЧНОСТИ КАПИТАЛА НА УРОВЕНЬ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ СТРАХОВОЙ КОМПАНИИ

УДК 368.029

*Успаленко В. И.
Подзолкова Ю. В.*

Раскрыта сущность понятия "финансовая устойчивость", а также исследованы основные подходы к оценке финансовой устойчивости страховой компании. Рассмотрены основные условия обеспечения достаточного уровня финансовой устойчивости. Осуществлена оценка финансовой устойчивости на основе тестов раннего предупреждения, а также оценка достаточности капитала согласно требованиям действующего законодательства и требованиям Solvency II через расчет коэффициента платежеспособности (SR). Оценена взаимосвязь между определенными факторами и уровнем финансовой устойчивости компании с использованием корреляционно-регрессионного анализа, который подтвердил гипотезу о наличии связи. Сделан вывод о том, что страховым компаниям необходимо уделять особое внимание условиям обеспечения финансовой устойчивости, а именно достаточности капитала и переходить на международные стандарты его оценки.

Ключевые слова: финансовая устойчивость, платежеспособность, страховая компания, тесты раннего предупреждения, достаточность капитала.

DETERMINING THE EFFECT OF CAPITAL ADEQUACY ON THE FINANCIAL STABILITY OF AN INSURANCE COMPANY

UDC 368.029

*V. Uspalenko
Y. Podzolkova*

The essence of the concept "financial stability" and the main approaches to the assessment of the financial stability of an insurance company are disclosed. The basic conditions for ensuring a sufficient level of financial stability are considered. The assessment of financial stability was made on an early warning test basis, and assessment of capital adequacy was conducted in accordance with current legislation

and the requirements of Solvency II through the calculation of the solvency ratio (SR). Relationship between these factors and the level of financial stability of a company was evaluated using correlation and regression analysis, which confirmed the hypothesis of an association. A conclusion was drawn that insurance companies must pay considerable attention to the terms of financial stability, such as capital adequacy, and switch to the international standards for its evaluation.

Keywords: financial stability, solvency, insurance company, tests for early warning, capital adequacy.

У сучасних умовах розвитку ринку фінансових послуг однією з головних проблем страхової компанії є оцінювання фінансової стійкості компанії та забезпечення її достатнього рівня. Актуальність, новизна, багатоаспектність і недостатня опрацьованість ряду питань, пов'язаних з оцінюванням фінансової стійкості страхової компанії, зумовили потребу в науковому осмисленні та всесторонньому аналізі даного питання. Саме тому актуальним є системне дослідження методологічних підходів до оцінювання фінансової стійкості страхової компанії.

Вагомий внесок у дослідження підходів до оцінювання фінансової стійкості страхової компанії зробили такі вчені: Внукова Н. М., Временко Л. В., Гаманкова О. О., Орлянок-Малицька Л. А., Ткаченко Н. В., Шірінян Л. В. та ін. [1 – 6].

Метою дослідження є оцінювання фінансової стійкості страхових компаній та виявлення взаємозв'язку зазначених чинників на рівень фінансової стійкості.

Термін "фінансова стійкість" походить від англійських слів (*financial stability*) і перекладається як фінансова стабільність або фінансова стійкість [6]. На страховому ринку України вимоги до рівня фінансової стійкості страховика є високими, але, незважаючи на це, в Законі України "Про страхування" [7] відсутнє визначення поняття "фінансова стійкість". Поняття "фінансова стійкість" досить часто вчені розглядають як здатність страхової компанії виконувати страхові зобов'язання, які прийняті за договорами страхування та перестраховування, внаслідок впливу несприятливих чинників [8].

Проаналізувавши наукові джерела, можна зробити висновок про відсутність єдиної думки серед вчених щодо складу показників, які необхідно використовувати для оцінювання фінансової стійкості та рекомендацій щодо нормативних значень показників оцінювання фінансової стійкості.

Побудова системи показників оцінювання фінансової стійкості страхових компаній України ґрунтується на досвіді розвинутих країн. З метою стандартизації процедур здійснення аналізу діяльності страховиків, виявлення ризиків у їхній діяльності Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг), у 2003 року затвердила Рекомендації щодо аналізу діяльності страховиків у вигляді тестів раннього попередження [9].

Тести раннього попередження – це система порівняння фактичних фінансових показників діяльності страховиків з визначеними Нацкомфінпослуг показниками, їх узагальнення та оцінювання ризиків діяльності страховиків [9]. Вони використовуються для визначення рівня фінансової стійкості страховиків.

Відповідно до Рекомендацій здійснюється аналіз капіталу, активів, перестраховування, страхових резервів, дохідності, ліквідності. На основі цього аналізу страхова

компанія виставляє відповідну оцінку шляхом порівняння фактичних фінансових показників діяльності страховиків з визначеними значеннями коефіцієнтів Нацкомфінпослуг [9]. Оцінки виставляються за 4-бальною системою залежно від діапазону, в який потрапило значення відповідного показника. На основі проведених тестів раннього попередження страховики можуть отримати такі оцінки: "1" – стійка, "2" – задовільна, "3" – гранична, "4" – незадовільна [9].

Результати тестів або діагностики використовуються керівництвом страхової компанії в практичній розробці гнучкої стратегії розвитку, покликаної підвищити адаптаційну здатність страхової компанії і стійкість до мінливих впливів зовнішнього середовища [10].

Також розкрито основні умови забезпечення достатнього рівня фінансової стійкості страховика, якими є: достатність власного капіталу; наявність страхових резервів відповідно до зобов'язань; збалансований страховий портфель; використання механізму перестраховування та ефективна тарифна політика.

Далі розглянуто детальніше достатність капіталу як головну умову забезпечення фінансової стійкості. Відповідно до Закону України "Про страхування" [7] передбачено наступні вимоги до капіталу: наявність сплаченого статутного капіталу; наявність гарантійного фонду, який включає додатковий та резервний капітал, а також суму нерозподіленого прибутку; переважання фактичного запасу платоспроможності (ФЗП) над нормативним запасом платоспроможності (НЗП).

У європейському просторі ідея встановлення вимог достатності капіталу страхових компаній втілена у Директиві ЄС Solvency II. Саме Solvency II взято за основу в процесі реформування наглядового режиму за страховим ринком України. Оцінювання достатності капіталу відповідно до Solvency II відбувається через визначення коефіцієнта платоспроможності (SR) [11].

Тому авторами було проведено оцінювання не тільки фінансової стійкості за тестами раннього попередження, а й достатності капіталу згідно з вимогами чинного законодавства та вимогами Solvency II через розрахунок коефіцієнта платоспроможності (SR).

Для оцінювання фінансової стійкості та достатності капіталу використано річні звітні дані, що включають баланс, звіт про фінансові результати, а також дані Інтернет-журналу "Форіншурер" за 2010 – 2012 роки 15-ти страхових компаній України, які входять у рейтинг 100 страхових компаній за обсягом активів та валових страхових премій [12]. За обсягом активів ці страхові компанії у 2012 році становлять 23,6 % від страхового ринку України, а їх частка в загальному ринковому обсязі валових страхових премій становить 35,4 %. Результати оцінювання фінансової стійкості та достатності капіталу наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати оцінювання фінансової стійкості та достатності капіталу страхових компаній

Страхова компанія	Середні значення показників за роками		
	Рівень фінансової стійкості	Величина перевищення ФЗП над НЗП, млн грн	Коефіцієнт платоспроможності (SR)
1	2,03 (задовільний)	1 494,80	2,06
2	1,87 (задовільний)	595,54	2,12
3	2,12 (задовільний)	219,81	0,88
4	2,23 (задовільний)	381,86	1,71
5	2,81 (граничний)	508,35	1,75
6	2,72 (граничний)	354,20	0,77
7	2,23 (задовільний)	197,39	1,11
8	2,04 (задовільний)	487,29	3,03
9	2,64 (граничний)	274,31	1,24
10	2,72 (граничний)	188,95	0,41
11	3,11 (граничний)	38,53	1,08
12	2,86 (граничний)	216,41	0,94
13	2,58 (граничний)	142,87	1,15
14	2,27 (задовільний)	190,50	1,09
15	1,81 (задовільний)	7,11	0,92

Аналізуючи розраховані дані табл. 1, можна зробити висновок, що 8 страхових компаній із 15-ти досліджуваних мають задовільний рівень фінансової стійкості, а інші 7 компаній – граничний. За результатами оцінювання достатності капіталу згідно з вимогами чинного законодавства всі компанії є платоспроможними, а відповідно до вимог Solvency II третина аналізованих страхових компаній є неплатоспроможними, тобто значення коефіцієнта платоспроможності є меншим за одиницю. Тому необхідно підкреслити, що зазначені страхові компанії не мають достатнього капіталу для покриття можливих втрат від реалізації ризиків, що притаманні їх діяльності.

Далі авторами оцінено взаємозв'язок між визначеними чинниками та рівнем фінансової стійкості компанії з використанням кореляційно-регресійного аналізу, який здійснено в середовищі програмного продукту Microsoft Office Excel 2007. Для проведення цього аналізу виокремлено 45 спостережень. Побудовано дві кореляційно-регресійні моделі: за результативний показник взято рівень фінансової стійкості для двох моделей, а за факторну

ознаку для моделі 1 – величину перевищення ФЗП над НЗП та для моделі 2 – коефіцієнт платоспроможності (SR). Розрахункові дані регресійної статистики наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Розрахункові дані регресійної статистики

Показник	Розрахункові дані регресійної статистики	
	Кореляційно-регресійна модель 1	Кореляційно-регресійна модель 2
Множинний R	0,314	0,381
Множинний коефіцієнт детермінації (R ²)	0,099	0,145
Стандартна похибка	0,458	0,441

На основі наданих розрахунків виявлено залежність між рівнем фінансової стійкості та величиною перевищення фактичним запасом нормативного запасу платоспроможності на рівні 0,314, тобто щільність зв'язку за шкалою Чеддока [13] є помірною. Це свідчить про те, що страховим компаніям необхідно переходити на міжнародні стандарти оцінювання достатності капіталу. Так, кореляційно-регресійна модель 2 показує взаємозв'язок між рівнем фінансової стійкості та коефіцієнтом платоспроможності (SR), який був розрахований відповідно до вимог Solvency II, але без урахування особливостей страхового ринку України. Щільність зв'язку між цими показниками є помірною – на рівні 0,381, тобто загальна варіація рівня фінансової стійкості на 38,1 % пояснюється варіацією коефіцієнта платоспроможності. Таким чином, отримані кореляційно-регресійні моделі є значущими та підтверджують гіпотезу про наявність взаємозв'язку рівня фінансової стійкості та достатності капіталу.

Таким чином, розкрито сутність поняття "фінансова стійкість", а також досліджено основні підходи до оцінювання фінансової стійкості страхової компанії. Розглянуто основні умови забезпечення достатнього рівня фінансової стійкості. Здійснено оцінювання рівня фінансової стійкості 15-ти страхових компаній України, за результатами якого 8 компаній мають задовільний рівень фінансової стійкості, а інші 7 компаній – граничний. Також авторами оцінено взаємозв'язок між визначеними чинниками та рівнем фінансової стійкості компанії з використанням кореляційно-регресійного аналізу, який підтвердив гіпотезу про наявність зв'язку між рівнем фінансової стійкості та достатності капіталу. Це свідчить про те, що страховим компаніям необхідно приділяти значну увагу умовам забезпечення фінансової стійкості, а саме достатності капіталу та переходити на міжнародні стандарти його оцінювання. Тому перспективою подальших досліджень у даному напрямі є проведення експерименту з адаптації вимог Solvency II до оцінювання достатності капіталу та визначення впливу коефіцієнта платоспроможності, який враховує особливості діяльності страхових компаній України, на рівень фінансової стійкості.

Література: 1. Внукова Н. М. Методичні підходи до оцінки фінансової надійності страховиків / Н. М. Внукова, Н. І. Притула // Вісник КНУ ім. Т. Шевченка. Економіка. – 2009. –

Вип. 113. – С. 4–7. 2. Временко Л. В. Підходи до оцінки фінансової стійкості страхових компаній в Україні / Л. В. Временко, О. В. Корват // Вісник КНУ ім. Т. Шевченка. Економіка. – 2008. – Вип. 105. – С. 14–17. 3. Гаманкова О. О. Фінансова стійкість та платоспроможність страхової організації / О. О. Гаманкова // Вісник КНУ ім. Т. Шевченка. Економіка. – 2007. – Вип. 94–95. – С. 18–23. 4. Орланюк-Малицька Л. А. Платежеспособність страхової організації / Л. А. Орланюк-Малицька. – М. : АНКІЛ, 1994. – 152 с. 5. Ткаченко Н. В. Удосконалення методики рейтингової оцінки стану фінансової стійкості страховиків / Н. В. Ткаченко // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – 2010. – № 2. – С. 48–60. 6. Шірінян Л. В. Фінансова надійність і фінансова стійкість страховиків / Л. В. Шірінян // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 9 (75). – С. 173–178. 7. Про страхування : Закон України № 85/96-ВР від 07.03.1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/>. 8. Страхування: теорія та практика : навч. посіб. / Н. М. Внукова, В. І. Успенко, Л. В. Временко. – Х. : Бурун Книга, 2004. – 376 с. 9. Про затвердження Рекомендацій щодо аналізу діяльності страховиків : Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України № 3755 від 17.03.2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://expert-rating.com/data/upload/PI-ratings/rk_gosfinuslug_3755_strah.pdf. 10. Чернишов В. В. Фінансова діагностика як система забезпечення фінансової стійкості підприємства / В. В. Чернишов // Економіка розвитку. – 2012. – № 1. – С. 111–113. 11. Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 on the taking-up and pursuit of the business Insurance and Reinsurance (Solvency II) (recast) [Electronic resource]. – Access mode : <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:335:0001:0155:en:pdf>. 12. Офіційний сайт журналу "Форіншурер". – Режим доступу : <http://forinsurer.com/>. 13. Купалова Г. І. Теорія економічного аналізу : навч. посіб. / Г. І. Купалова. – К. : Знання, 2008. – 639 с.

References: 1. Vnukova N. M. Metodichni pidkhody do otsinky finansovoi nadiinosti strakhovykiv / N. M. Vnukova, N. I. Prytula // Visnyk KNU im. T. Shevchenka. Ekonomika. – 2009. – Issue 113. – P. 4–7. 2. Vremenko L. V. Pidkhody do otsinky finansovoi stiikosti strakhovykh kompanii v Ukraini / L. V. Vremenko, O. V. Korvat // Visnyk KNU im. T. Shevchenka. Ekonomika. – 2008. – Issue 105. – P. 14–17. 3. Hamankova O. O. Finansova stiikist ta platospromozhnist strakhovoi orhanizatsii / O. O. Hamankova // Visnyk KNU im. T. Shevchenka. Ekonomika. – 2007. – Issue 94–95. – P. 18–23. 4. Orlanyuk-Malitskaya L. A. Platezhеспособnost strakhovoy organizatsii / L. A. Orlanyuk-Malitskaya. – M. : ANKIL, 1994. – 152 p. 5. Tkachenko N. V. Udokonalennia metodyky reitnyhovoї otsinky stanu finansovoi stiikosti strakhovykiv / N. V. Tkachenko // Visnyk Ternopil'skoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu. – 2010. – No. 2. – P. 48–60. 6. Shirinian L. V. Finansova nadiinist i finansova stiikist strakhovykiv [Financial Security and Financial Stability of Insurers] / L. V. Shirinian // Aktualni problemy ekonomiky. – 2007. – No. 9 (75). – P. 173–178. 7. Pro strakhuvannia : Zakon Ukrainy No. 85/96-VR vid 07.03.1996 r. [Electronic resource]. – Access mode : <http://zakon2.rada.gov.ua/>. 8. Strakhuvannia: teoriia ta praktyka : navch. posib. / N. M. Vnukova, V. I. Uspalenko, L. V. Vremenko. – Kh. : Burun Knyha, 2004. – 376 p. 9. Pro zatverdzhennia Rekomendatsii shchodo analizu diialnosti strakhovykiv : Rozporiadzhennia Derzhavnoi komisii z rehuliuвання rynkiv finansovykh posluh

Ukrainy No. 3755 vid 17.03.2005 r. [Electronic resource]. – Access mode : http://expert-rating.com/data/upload/PI-ratings/rk_gosfinuslug_3755_strah.pdf. 10. Chernyshov V. V. Finansova diahnostyka yak systema zabezpechennia finansovoi stiikosti pidpryemstva / V. V. Chernyshov // Ekonomika rozvytku. – 2012. – No. 1. – P. 111–113. 11. Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II) (recast) [Electronic resource]. – Access mode : <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:335:0001:0155:en:pdf>. 12. Ofitsiyni sait zhurnal "Forinshurer". – Access mode : <http://forinsurer.com/>. 13. Kupalova H. I. Teoriia ekonomichnoho analizu : navch. posib. / H. I. Kupalova. – K. : Znannia, 2008. – 639 p.

Інформація про авторів

Успенко Віталій Ілліч – канд. техн. наук, професор, завідувач кафедри фінансів та кредиту Харківського національного університету будівництва та архітектури (61002, Україна, м. Харків, вул. Сумська, 40, e-mail: bsbd@rambler.ru).

Подзолкова Юлія Вікторівна – студент 5-го курсу спеціальності "Фінанси і кредит" факультету економіки і менеджменту Харківського національного університету будівництва та архітектури (61002, Україна, м. Харків, вул. Сумська, 40, e-mail: podzolkova.yulienka@mail.ru).

Інформація об авторах

Успенко Віталій Ільич – канд. техн. наук, професор, заведуючий кафедрою фінансов та кредита Харківського національного університету будівництва та архітектури (61002, Україна, г. Харьков, ул. Сумская, 40, e-mail: bsbd@rambler.ru).

Подзолкова Юлія Вікторівна – студент 5-го курсу спеціальності "Фінанси і кредит" факультету економіки і менеджменту Харківського національного університету будівництва та архітектури (61002, Україна, г. Харьков, ул. Сумская, 40, e-mail: podzolkova.yulienka@mail.ru).

Information about the authors

V. Uspalenko – PhD in Engineering, Professor, Head of the Department of Finance and Credit of Kharkiv National University of Construction and Architecture (40 Sumska St, 61002, Kharkiv, Ukraine, e-mail: bsbd@rambler.ru).

Y. Podzolkova – 5th year student of the speciality "Finance and Credit" of the Faculty of Economics and Management of Kharkiv National University of Construction and Architecture (40 Sumska St, 61002, Kharkiv, Ukraine, e-mail: podzolkova.yulienka@mail.ru).

Рецензент
докт. екон. наук,
професор Внукова Н. М.

Стаття надійшла до ред.
15.04.2014 р.